

Baca Temizleme Dışarı Çıkmayanlar Listesi

– MESUT ÇİFTÇİ · 18 Ağustos 2023

İnsanın hafızası genellikle insanın aleyhine işliyor. Hayat serüvenimizde mutsuz olduğumuz anlarımız kadar mutlu olduğumuz anlarda var oysa. Ancak herhangi bir hatırlama durumunda insan mutsuz olduğu anları hatırlıyor sanki hiç mutlu olmamış gibi. Bu durumun sanırım bilinçaltı ile bir ilgisi var. Meşhur buzdağı metaforunda olduğu gibi bilinçli kısmımız yalnızca suyun üzerinde görünen kısım. Bir de bunun suyun altında kalan devasa bir kısmı var. Karanlık ve her yaşadığımız anın kaydedildiği o korkunç yer. Bilinçli kısmımızın bu bilinçaltı kısmına hükmetmesi ne hoş olurdu. Aksine bu aşağıda kalan karanlık bilinmezde emrinde bilincimiz ve benliğimiz. İşte bu karanlığın içinde belki de en olmadık zamanda olumsuz anılar işgal ediyor insanın tüm zihnini ve bu işgale karşı koymak maalesef mümkün olmuyor. Hatta bilimsel araştırmalar bu karanlık bilinmezde içerisinde atalarımızın anılarının da gizli olduğunu söylüyorlar. İlk atamızdan bu yana ne yaşanmışsa; sevinç, mutluluk, üzüntü, mutluluk, kıskançlık hepsi bizim gizli mirasımız. Elbette sahip olduğumuz bu mirasa erişim olanağımız yok. Ama o isterse bize ulaşabiliyor. Yalnızca ulaşmakla da kalmıyor hayatımızı alt üst edebiliyor. Bunun dışında bu bilinmez karanlığın içinde hatırlamadığımız, kendimizi dahi bilmediğimiz bebeklik anı ve hislerimiz de gizli. O sebeptendir ki daha anne karnında bebeğin ileride iyi bir insan olabilmesi için çeşitli uygulamalar yapılıyor. Mesela hamile annelerin üzülmesi, öfkelenmesi, acı çekmesi, nefret hissetmesi istenmiyor. Çünkü bu hisler bizzat bebeğe sirayet ediyor. Bebeğin ileride karamsar, içine kapanık, öfkeli, kindar, inatçı gibi negatifiklere bürünmesinin nedenlerinden birisi de bu durum. Elbette henüz ispatlanmamış teoriler bunlar. Konunun uzmanı da olmadığım için bu konuda kesinlik içeren cümleler yazamıyorum.

Filmlerden, romanlardan aşına olduğumuz durumlardan birisi de insanların ruhsal problemlerinin çocukluk yıllarında yaşamış oldukları olumsuz anılara dayanması durumu. O sahne hemen hemen her okuyucunun gözünde canlanmıştı muhtemelen. Bir psikiyatr odası hayal edin, deri kanepeye uzanmışsınız, başınızdaki koltukta elinde not defteri olan doktor bacak bacak üstüne atmış ve size şöyle söylüyor: “Çocukluğunuza inmemiz lazım.” İşte bu klişe film sahnesi içerisinde yeter miktarda gerçeklik barındırdığı için kabul görmüş olmalı. Freud’un bu konuyla ilgili tedavi yöntemi “baca temizleme” yöntemi. Bu yöntemde sizi etkileyen o olumsuz anınızı dillendirme cesaretinizi göstererek tüm kapaklarınızı açıyorsunuz ve zihin bacanızı tıkayan o simsiyah is temizlenip gidiyor. Bunu değer verdiğiniz ve ziyadesiyle güvendiğiniz birisinin yanında yapmanız etkisi açısından son derece önemli. Elbette böyle birisi yoksa hayatınızda o zaman benim yaptığım gibi yazma yöntemini de deneyebilirsiniz. Ben insanlarla pek konuşamıyorum o yüzden yazmak da bir iletişim şeklidir, kendini ifade etmek şeklidir diye düşünerek yazma yöntemini tercih ediyorum.

Netice itibarıyla bende bir insanım. Bende etten kemikten yaratılmışım. Benimde kanım akıyor, canım yanıyor ve bende herkes kadar seviniyor ve üzülüyorum. Benim de herkes kadar ruh halini olumsuz etkileyen çocukluk anılarım var ve bu anılardan bir tanesini bu yazıda sizinle paylaşacağım. İlkokul ikinci sınıftaydım. Aydınlık ve geniş bir sınıfımız vardı. Geniş olduğu kadar kalabalıktı da. Dört katlı ilkokul binasının ikinci katındaydı sınıfımız; merdivenlerden çıkınca soldaki ilk sınıf. Ben siyah

önlükle okuyanımdım. Ben beşinci sınıfı da siyah önlükle okurken birinci sınıf öğrencileri mavi önlük giymişlerdi. O zaman ne kadar da tuhafımıza gitmişti mavi önlükler. Şimdi mavi önlükte kalmadı gerçi. Okul forması var her okulda ayrı ayrı. Ama o zamanlar bizler hep bir örnek giyinirdik. Şimdi arabesk gibi gelecek ama ben Orta Anadolu'da yoksul bir ailenin çocuğuydum. Aslında tam da arabesk bir filmin tam ortasındaymışım yeni yeni farkına varıyorum bunun. Annam babam boşanmışlar; herkes kendi yoluna gitmiş ve kardeşimle ben maalesef ortada kalakalmıştık. Sanki annem ve babamın mutsuz evliliklerinin sebebi bizmişiz gibi tabiri caizse kendi hayatlarından aforoz etmişlerdi bizi. Sağ olsunlar dedem ve babaannem açtılar kapılarınızı bize. Yaşlı ve yoksul kimselerdi onlar da. Dedem emekliydi ve üç ayda bir maaş alıyordu. Zaten maaş geldiği gibi de borçlara dağılıyordu. Sonra üç ay boyunca tekrar borçlanılarak yaşanılıyordu. Zor yıllardı. Yetersiz besleniyordum ve ders çalışma; anlama performansımı olumsuz etkiliyordu. Şimdi ismim aklıma gelmiyor ama sert mizaçlı bir öğretmenimiz vardı. En küçük hatamızda şiddete başvurmaktan çekinmiyordu. Yetersiz beslenme dolayısıyla öğrenme ve anlama sürecimin yavaş olması baya bir dayak yememe sebep olmuştu. Öğretmenimden ok ama çok korkardım. Hata yapmamak için fazlaca performans göstermem gerekiyordu. Durum böyle olunca da insan doğası daha fazla hata yapıyordum. Netice olarak öğretmenimle pek aram yoktu. Hatırladığım kadarıyla öğretmenimin eşi de bizim okulda öğretmen olarak çalışıyordu. Hatta benim yaşıtım oğulları da benimle aynı yaşıydı ama aynı sınıfta değildik. Okulda sınıflar arasında şöyle bir ayırım yapılmaktaydı; memur çocukları, toplumun kalburüstü diye tabir edebileceğimiz varlıklı ailelerin çocukları bir şubede toplanmışlardı. Diğer şubede ise yoksul ailelerin çocukları, köylülerin çocukları vardı. Ben ebette diğer çocukların olduğu sınıf şubesindeydim. Öğretmenimiz oğlunun başarılarından bahsedirdi sık sık, hatta matematikten zayıf not aldığı için onu nasıl cezalandırdığından bahsetmişti bir keresinde.

Yetersiz beslenme hususu hafızamda şöyle yer etmiş; bir keresinde öğretmenim dedemi okula çağırmişti. Elbette benden şikayetçiydi. Çok yavaş öğreniyordum, kişisel temizliğime dikkat etmiyordum ve tahta sıraları dişlemek gibi bir kötü alışkanlığım vardı. Kişisel temizlik hususunda ebeveynlerim olmadığı için ve babaannem yaşlı olduğu için on beş günde bir çamaşır yıkanıyordu. Tırnaklarım eğer hatırlanırsa kesiliyordu. Her pazar banyo yapma olanağım da yoktu. Dedemin sınıfa girdiğini hatırlıyorum. Ben o sırada yine tahta sıramı dişliyordum. Bunu neden yapıyordum bilmiyorum ama tahta sırayı yeme isteğine karşı koyamıyordum. Sonraları bunun vitamin ve mineral eksikliğinden kaynaklandığını öğrendim. Tabi o zamanlar bunun farkında değildim. Bu eksikliklerden dolayı kimileri toprak yemiş, kimileri odun kemirmiş. Öğretmen benim o halimi bizzat dedeme göstermişti. Dedem bana neden böyle bir iş yaptığımı sorduğumda ise verecek bir cevabım yoktu. Kişisel temizlik konusunda biraz daha dikkatli olunmaya başladı ama sonraları. Babaannem daha sık yıkamaya başladı çamaşırlarımı. Ama bu yetersiz beslenme hususunda sadece birkaç hafta bir şeyler yapılabilirdi. Sonra eski beslenme düzenine devam edildi. Çünkü o zaman ancak bu kadar imkanımız vardı. Öğretmenimin dedeme şikayetinde en çok gücüme giden şu olmuştu; öğretmenim tam elli tane bando sopası getirdi sınıfa ve dedemin yanında bu sopaları saymamı istedi. Heyecanlanmıştım. Ayrıca tüm sınıfta beni izliyordu. Sayıyordum, sayıyordum ama her defasında başka bir sonuç çıkarıyordum. On defa saydım sanırım ve her defasında başka bir sonuca ulaştım. Öğretmen muhtemelen dedemin beni cezalandırmasını bekliyordu. Dedem beni cezalandıracak iplerimi sıkacak ve ben düzelecektim öğretmenin hayalinde.

Ama dedem bana hiçbir şey demedi. Zaten hem öksüzdüm, hem yetim. Zaten bana Allah vurmıştu, bir de dedemin vurmadı hiçbir şey ifade etmeyecekti. O zamandan beri ritmik saymada bir obsesyon (takıntı) yaşarım. Asla doğru sayamam. Elimde bir miktar para varsa bile onu bir türlü sayamam hep korkarım yanlış sonuç çıkarmaktan. Bu olay bir travma oluşturmuştur bende. Ancak bu yazının konusu bu travma değil. Daha derin bir travma anlatacağım siz okuyuculara. Bu sadece basit bir girizgahtı. Neden konuşurken iyi değilim, neden konuşamıyorum, neden konuşurken kendimi anlatamadığımı hissediyorum onun travma hikayesini yazacağım.

Yine ilkokul ikinci sınıftayken sanırım bir 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'ydı sınıfımızda çok büyük bir kaos ve gürültü vardı. Tüm çocuklar hopluyor, zıplıyor ve bağıyordu. Bu hengamenin arasında ben sıramda oturmayı tercih ediyordum. Çünkü böyle bir kaos ortamında sert mizaçlı öğretmenin sanki gözüne batmışım gibi direk beni seçiyor ve cezalandırıyordu. Ceza yöntemi de belliydi; dayak. Öğretmen bir önceki derste sınıfta uslu uslu oturmamızı ve dışarı çıkmamamızı tembihlemişti. Kendisi tören ile ilgili bir toplantıya katılacakmış öğretmenler odasında. Ben öğretmenin sözünü dinleyerek sınıfta oturuyordum. Ama arkadaşlarım benimle aynı fikirde değildi. Bir o yana bir bu yana koşturuyor ve durmadan bağıyorlardı. Hatta bu haylaz oyunlarına beni de davet ediyorlardı. Ama ben dayak yemek istemiyordum. Bir ara bir arkadaşımız dışarı çıktı ve ardından koşturarak sınıfa girdi. Bağırarak sınıftaki herkesin dışarı çıkması gerektiğini söyledi. Diğer sınıfların öğrencileri dışarıda toplanıyormuş, sıra oluyormuş. Bir bizim sınıf kalmış. Sınıfta bir anda bir koşuşturma oldu. Ben öğretmenin kendisini beklememiz gerektiğini söylediğini söyledim. Dışarı çıkmamıza öğretmenin kızabileceğini hatırlattım. Ama tam bir kaos ve karışıklık ortamı vardı. Kimisi beni dinledi kimisi beni dinlemedi. Kimisi dışarı çıktı, kimisi çıkmadı. Ama dışarı çıkmayanların sayısı fazlaydı. Dışarı çıkan ve bize dışarı çıkın diye bağırın çocuk bu duruma sinirlenmiş olmalı tekrar sınıfa girdi ve "Dışarı Çıkinsana!" diye bağırmaya başladı. Diğer çocuklarda ona bağırmaya başladılar. Sonra o çocuk tahtaya dışarı çıkmayanları yazmaya başladı, tıpkı konuşanların tahtaya yazıldığı gibi. En başa da benim ismimi yazdı. Ben yazmamasını söyledim ama beni dinlemedi. Ben sıramdan kalktım ve tahtaya koştum. Adımı tahtadan silmek istiyordum. Beyaz keçeden tahta silgisini elime aldım "DIŞARI ÇIKMAYANLAR" başlığını sildim. Tam ismimi silecektim ki öğretmen fırtına gibi içeri girdi. Sanki gözlerinden ateş çıkıyordu. Çok korkmuştum. Bütün arkadaşlarım sıralarına koşuşturdular. Ben tahtada elimde silgiyle donakalmıştım. Öğretmen eline geçirdiği çocuğa vuruyordu. Korkudan sırama geçecek gücü kendimde bulamıyordum. Öğretmen bağırmaya başladı : "Ben size dışarı çıkılmayacak demedim mi?!, Ben size sessiz ve uslu uslu sınıfta kalınacak demedim mi?!!" Sonra öğretmen beni gördü: "Sen ne yapıyorsun!!!" diye haykırdı. Hiçbir şey söyleyemedim. Donup kalmıştım. Elimdeki beyaz keçeli tahta silgisini gördü ve "Demek arkadaşların konuşanları yazdı, sende siliyorsun ha!!! Hem de en başında senin adın var!!" diye bağırды ve bir tokat savurdu. Öğretmenin attığı tokadın etkisiyle ben tahtanın yanından sıraların olduğu yere kadar savruldu. Resmen yere yapıştırmıştı öğrenmen beni ama hırsını alamamıştı. Tekrar yanına çağırды ve tekrar bir tokat savurdu. Ben ağlamaya başladım. Ama derdimi öğretmene anlatacak ne fırsatım ne de mecalim kalmıştı. Ağlaya ağlaya sırama gittim oturdum. Ağladığımı görünce öğretmen daha da sinirlendi, "Kes sesini!!!" diye bağırды. Ben korkudan içimden ağlamaya başladım. Sonrasını pek hatırlamıyorum. Sonrası silikleşti gitti hafızamda. Ama bu travmanın en yaralayıcı yeri derdimi

öğretmene anlatamamamdı. Öğretmene o listenin KONUSANLAR değil DIŞARI ÇIKMAYANLAR listesi olduğunu söyleyemedim. Benim en başından beri onun sözünü dinlediğimi, sıramda oturduğumu, bağırmadığımı, dışarı çıkmadığımı ve hatta bazı arkadaşlarımın da dışarıya çıkmasına engel olduğumu söyleyemedim. Ondan sonraki günlerde de söyleyemedim. Bu kötü anı kapkara bir karabasan gibi uzun yıllar beni takip etti. Hatta ilk gençlik yıllarımda bile geceleri rüyalarımda öğretmene tüm bunları anlattığım rüyalar görür oldum. Bazen dişlerimi sıkar, duvarları yumruklar ve kendimi anlatmak için öfke krizleri geçirirdim. Ama asla o zaman geri gelmedi. Ben derdimi öğretmene bir türlü söyleyemedim. Bu durum bende bir korkuya dönüştü. İnsanlara kendimi anlatamadığım ve anlatamayacağım evhamıyla senelerce mücadele ettim. Bu yüzden iyi bir konuşmacı olamadım hiçbir zaman. Bir şekilde kendimi anlatmam gerektiğinin farkındaydım. Ben de yazmaya karar verdim. Özellikle Sait Faik Abasıyanık öyküleri bu yazma hususunda beni çok desteklemiştir. Ancak bir şeyin yerine muadilini koyduğunuzda muhakkak bir noksanlıkla karşılaşıyorsunuz. Ben de de öyle oldu.

Velhasıl-ı kelam her insanda olduğu gibi bende de hafızam aleyhime çalıştı, bu olumsuz anım her defasında yolumu kesti. Elbette onlarca olumsuz anımdan yalnızca birisi buydu. Ancak bu yazı vesilesiyle bu bacayı temizliyor ve buradan şu anda adını bile hatırlayamadığım öğretmenime seslenmek istiyorum; “ TAHTADA KONUSANLARIN DEĞİL, DIŞARI ÇIKMAYANLARIN LİSTESİ VARDI ÖĞRETMENİM VE BEN SİZİN SÖZÜNÜZÜ DİNLEDİM, HIÇ DIŞARI ÇIKMADIM.”